

hočejo „veliki gospodje“ biti, še večji kot „Lemberžani“ v Sladkigorski fari na Štajarju, ki so nekda na cesti tisto klobaso našli, o kateri so nam „Novice“ tako lepo smešnico povedale. Zategadel, ker še vendar „gospodje“ nekterikrat v cerkev pridejo, se služba Božja po enok nemški opravlja, dasiravno večina „gospodov“ nič ali le malo nemški ume; po tem takem bi se to menda ne tako lahko brez kvara opustilo, kakor nekdo meni. Duhovščina in verli školnik vse moči napenjajo, slovenščini v svojem domu na noge pomagati; sed quis contra torrentem! Bolje bo z mlajšim rodom. Celó pòsle hočejo „gospodje“ ponemčiti. Leta 1856 praša gospod katehet J. G. nekega fantina večkrat iz kerščanškega nauka po nemški. Fantalin pa vsakrat molči. Katehet ga pobara: Morebiti razumeš slovenski? In čuda! Fant gladko v maternem jeziku odgovarja. Katehet ga potem praša: Zakaj se pa med Nemce siliš? Fantalin odgovori: Ker so mi „gospod“ to zaojstrili. — Šolarčki pa prav gladko slovenski odgovarjajo, ter se ne sramujejo maternega jezika, da jih je ljubeznjivo poslušati. Hvala toraj, hvala velika pridnemu in verlemu Slovincu, gosp. učniku, M. S. in visokočastiti duhovščini! — Al jenjati bom skoraj moral s pisanjem, ker se mi že roka mraza trese. Od verha Št. Lorenske gore gleda že dva dni nek bel možak sem doli v mojo sobo, ter nam pridigova, da zima se bliža! Hvala Bogu, da imamo derv dovolj, tudi še nekaj žita in prav veliko pijače. Tepke, katerih je tū sila sila veliko bilo, bodo menda letos marsikterega pod mizo ali pa v mlako zakadile, kar bi posušene gotovo ne storile; al „moštek je naš atej“ — moštopivci pravijo. Res neskončna zahvala Očetu nebeškemu! Vsega imamo dovelj: turšica je prav lepa, zela, repe in korenja bo veliko. Pa tudi ajda je polna, ker je mrazu srečno pete odnesla, dasiravno je vedno okoli nje hodil. Le ljubega krompirja nam na malo hodi, ker ga je veliko zgnjilo. F. M. Štantetov.

Iz Novega mesta 10. okt. M. P.—i. — Perve dni tekočega tedna je deževno vreme raznim kmetijskim delom, katerih imajo ob tem času povsod dokaj, zlasti ajdovi žetvi zlo ukljuvalo. Deževalo je namreč ponoči in podnevi naprej in naprej; potoki so čez bregove stopili in Kerka se je zlo narastla. Noči, jutra in večeri so tolikanj hladni, da je treba v zimsko halo se že zaviti, pa kučmo na glavo. — Pa še kaj. — Od 9. na 10. ponoči je zavil — kdo bi bil mislil! — sneg v svojo belo odejo Gorjance, posebno dobro pa kočevsko gorovje. Ne vemo se snega tako zgodaj spomniti, tudi na Gorjancih ne, akoravno jih vsako leto najpervo pobeli. Mnogo ajdišč z nepožeto ajdino vred je na podnožji belih gorá pokril; in ravno taka je tudi z grozdom.

Iz Ljubljane 12. okt. J. P. — Poslednje „Novice“ so nam povedale, da je neki gospod na roženkransko nedeljo venec rudečih jagod nabral. Naj še to povejo, da smo tudi mi ravno to nedeljo iz domačega verta lepo cveteč bēzeh ocvert jedli kakor sicer mesca majnika. Na ravno tem vertu je tudi tačas jablana in marsikaka pomladanja vertna roža lepo cvetela. Vzrok te nenavadne prikazni je toča, ki je poleti veliko mladik poklestila; potem so pa rastline nove mladike s cvetjem pognale. Ravno v mojem kraju je toča najhuje mlatila; priča tega je 7500 strešnikov, ki smo jih na svoje strehe namesto od toče po-bitih namestili.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. Cesarski patent od 8. t. m. oklicuje, da davki za prihodnje leto 1861 z vsemi dokladami ostanejo kakor so letos bili in se imajo ravno tako pobirati kakor je cesarski patent od 27. sept. 1859 veleval za letosnje leto.

— Po cesarskem ukazu od 6. t. m. veljavnem za vse dežele našega cesarstva, so pri rekrutbi (rekrutirengi)

nektere polajšave dovoljene. Skusili bomo to postavo kar je moč prav po domače povedati, da jo bojo vsi naši ljudje dobro razumeli in se tisti, ktere zadeva, vedili po nji ravnati.

Perva polajšava. Po postavi za rekrutbo, ki je bila leta 1858 oklicana, je bil oprost en edini sin 70 let starega očeta, če je redil svoje starše, starše svojih staršev, svoje brate in sestre. Po tej novi postavi je taki edini sin oprost vojaščine, če je njegov oče le 60 let star.

Druga polajšava. Po gori omenjeni rekrutni postavi se je štel za edinega sina tudi tak sin (in je bil tudi vojaščine prost), čigar brat ali bratje še niso bili 15 let stari. Po tej novi postavi je pa tudi tak fant vojaščine oprost, čigar brat ali bratje še niso 18 let stari.

Tretja polajšava. Po 21. §. gori omenjene rekrutne postave so bili posestniki podedovanih (poerbanih) in nerazdeljivih kmetij vojaščine prosti, če na kmetii stanujejo, jo sami obdeljujejo, in če kmetija toliko nese, da mora rodovino peterih glav preživiti. Nova postava oprostuje take posestnike tudi takrat, če je njih kmetija razdeljiva, to je, da posestnik sme od te kmetije brez gospodskinega dovoljenja kakošen kos prodati; vendar ne sme taka kmetija tako velika biti, da bi še več kot štirikrat toliko nesla (dohodkov dajala) kakor je treba za prerediti 5 svojih ljudi. Če namreč taka kmetija toliko nese, misli vlada, da se tak vojaščini podveržen posestnik lahko odkupi ali namesto sebe oskerbnika postavi itd. (Pri tem oddelku le to ni gotovo: koliko je treba leto in dan, da se preživi 5 ljudi svoje rodovine?)

Četerta polajšava. Popred je lozanje ravno pred asencijo (asentirengo) bilo, — zdaj se sme to od unega ločiti.

Peta polajšava. Kdor ne meri več kakor 56 pavcov (colov), ni nikakor za vojaka (soldata); poprej je veljal za tako pokveko še le tak fant, ki ni meril več kot 50 pavcov. Takemu ni treba k asencii iti, da bi ga tam merili, ampak komisija, ki že pred preiskuje oprosteno fantov, ga sme zavreči. Pa tudi take more ta komisija že pred zavreči, ki nimajo postavne mere, to je, najmanj 60 pavcov, in ki imajo takošno napako (hibo) na svojem telesu, da jo vsak človek lahko spozná, čeravno ni zdravnik.

Šesta polajšava. Učencom v šolah takih ptujih dežel (ne avstrijskih), katerih spričevala so veljavna tudi pri nas, so po novi postavi zavoljo oprostenja vojaščine ravno tiste pravice dodeljene kakor domačim šolam.

— Vsaki dan pričakujemo oklica novih postav, po katerih se ima vsled posvetovanj deržavnih svetovavcov novo in drugačno vladanje v našem cesarstvu vpe-ljati. Govoric je na cente; eden pravi to, drug drugo; gotovo je nek le to, da še ta teden — tedaj pred odhodom cesarjevim v Varšavo, kjer bo shod avstrijskega cesarja in pruskega vladarja s rusovskim carom kmali po 20. dnevu t. m., se bojo oklicale željno pričakovane nove postave. Kakošne bojo, nihče ne vé; to pa se pripoveduje, da ne bojo ne po nasvetu večine, ne po nasvetu manjšine deržavnega zbora osnovane, ampak bolj po tem, kar je grof Hartig o vladnih preuredbah svetoval, ki je skušal una dva nasveta nekako zediniti. Bog daj, da bi bila nova osnova avstrijskega cesarstva taka, da bojo vsi narodi zadovoljni z njo, ker zadovoljnost ljudstev je najmočnejši steber vsake deržave; ona je najbolji varh miru domá, pa tudi najkrepkejši brambovec zoper unanjega sovražnika. Ni tedaj čuda, da vse hrepeni zvediti, kakošno bo prihodnje vladanje, da pridemo na bolje.

— Po ukazu cesarskem je dovoljeno, da tisti prostovoljci iz cesarskih dežel, katerim je papeževa vlada slovó dala, ki pa so „pošteno in pogumno“ svojo dolžnost v papeževi armadi spolnovali, se morejo v batalijone avstrijskih prostovoljcev vzeti; oficirji obderžé tisto službo kakor so jo v papeževi armadi imeli.

— Kursi, ki so se prejšni teden poboljšali, so omahnili pretekli teden spet na slabejšo stran. Komaj so se prikazale nekatere iskricke upanja, da cesar Napoleon hoče podpirati pomirjenje laške dežele, pa so spet kmali zginile, in na mesto upanja je stopil strah, da ne bi naši armadi spet treba bilo kmali vojskovati se za brambo Beneškega ali pa za to pripravljeno imeti veliko armado; oboje je pa za dnarstvo naše velika nadloga.

— „A. Z.“ hoče za gotovo vedeti, da gospod nadvojvoda Albrecht bode za višjega poveljnika druge armade izvoljen, in da se bo berž potem na Laško podal; ali pride fzm. vitez Benedek za glavarja glavnega načelnštva k gosp. nadvojvodu, še ni gotovo.

— Dunajski duhovni časnik „Oest. Volksfr.“ z nadušenim oklicom vabi „ohranivno Nemčijo“, naj nabere dnarja, da se bo junaku Lamoriciere-u kupila s križem ovenčana sablja; iz tega pa, kar bi se utegnilo odveč nabrati, naj se izkuje svetinja za papeževe vojake.

— Tergatev se bo po goricah doljne Avstrije začela na sv. Lukeža dan. Ker vreme ni bilo terti ugodno, pričakujejo več čevčka kakor sladčice.

Koroško. Iz Celovca 8. okt. Zmiraj smo še upali, da bo obveljalo, za kar so se državni svetovavci potegovali in da bomo saj tako dolgo obderžali svoje deželno vladarstvo, dokler se ne bojo ustanovile deželne namestnije po novi osnovi. Al vès up je sedaj splaval po vodi; včeraj je prišel iz Dunaja ukaz, naj se za novega deželnega glavarja pripravi stanovanjske v hiši okrajnega (kantonskega) poglavarstva, kjer je nekdanja kresija bila.

Štajarsko. V okolici marburški — pripoveduje graški časnik „Tagespost“ — se ljudem, ki pridejo v kakošno gostivnico, pogostoma primeri, da jih kerčmar ne praša, kaj hočejo jesti ali piti, ampak najpoprej: ali imajo, če ne bojo celega bankovca zajedli in zapili, toliko drobca, da bojo mogli plačati, kar bojo zajedli ali zapili; kdor nima šestice ali krajcarjev, naj gré svojo pot.

Iz Celja. Po razpisu c. k. deželnega poglavarstva je v naši gimnazii letos nauk slovenskega jezika stopil v versto predpisanih (obligatnih) nauk za vsakega učenca, ki je po rodu Slovenec.

Iz Reke. V kancelijah naših političnih in sodniških gosposk bo ob novem letu prejel domači (horvaški) jezik popolnoma svojo pravico; uradniki, ki se ne naučijo do konca tega leta domačega jezika tako, da bi mogli vso službo z besedo in pisanjem v njem opravljati, si bojo mogli drugod službe iskati. Tudi mestni magistrat bo mogel svoje opravila v domačem jeziku opravljati. Ko je unidan ban Sokčević pri nas bil in ga je prvi magistratni svetovavec po laško nagovoril, se je očitno vidilo, da to ni bilo banu všeč.

Ogersko. Po več krajih zajema poslednji čas c. kr. vlada ljudi, večidel mnogo obrajtane gospode, pa jih preseljuje iz njih domovja v kako drugo deželo, najbolj na Česko in Tiroljsko; zakaj? se pri nobenemu prav za prav ne vé, ker se tako začasno iztiranje ne opira na nobeno sodniško sodbo; gotovo se ji kakor koli politično nevarni zdijo.

Iz Tirolskega. Iz Inspruka 10. okt. — Danes je prvi sneg pobelil naše strehe.

Laško. Iz Turina 12. okt. Kralj sardinski Viktor Emanuel je iz Jakina (Ankone) 9. t. m. laškemu ljudstvu ta-le razglas poslal: „Moji vojaki so se vojskovali v Krimu; s tem je stopila Italija (Laško) v kolo Evrope. V pariškem kongresu so moji poslanci pervikrat Evropi razodeli bolečine laške! Napoleon III. se mi je pridružil kot zaveznik in prostovoljec iz vseh laških krajev so vreli pod mojo zastavo (bandero). Deržavne zadeve so terjale kmali mir. Ako bi bil častí lakomen, kakor se moji

rodovini očituje, bi bil zadovoljen z Lombardijo; al kervi svojih vojakov nisem prelivaj za me, ampak za Laško! Nekoliko laških dežel se je znebilo svojih vladarjev; čutil sem dolžnost dovoliti, naj ljudstva svobodno povejo, česar želijo. Ko sem sprejel dežele, ki so se meni pridružiti hotle, sem zadel na velike težave; al mogel sem biti mož beseda; dve deželi svojih prednikov sem mogel žertovati. Velikemu vojvodu toskanskemu sem pred vojsko ponudil prijazno zvezo, pa zastonj; papežu sem ponudil vikarijat (namestništvo) Umbrije in Mark, pa zastonj. Kar sem kralju neapolitan-skemu Francu II. svetoval, je zaverigel. Italijo sem oklical Italijanom. Sedaj pridem s svojo armado, ne, da bi Vam svojo voljo silil, ampak da Vam pridobim spoštovanje. Svobodno volite!“ — Kralj sardinski je ravno na poti v Neapolj; 4 divizije njegove armade pa so že na Neapolitan-skem in se bojo pri Akvili združile z Garibaldovci. Trikrat večja moč bo potem prišla Kapuo in Gaeto, kjer gospoduje še kralj neapolitanski in se bo s svojimi 40.000 vojaki še enkrat poskusil s svojimi sovražniki. Kmalu se bo tedaj slišalo od novega boja, zadnjega za neapolitanskega kralja. V luki pred Gaeto stojé 3 rusovske ladije. — Od sv. očeta papeža se še zmiraj nič ne vé, ali bojo Rim zapustili ali ostali; sedaj se sliši to, sedaj uno. — Pomenljive ste dve novici, ki ju je prinesel včerajšni telegraf iz Turina, ki kažete, kaj se v Sardinii kuha. Ena pravi, da je sardinska vlada se proti prekucijni stranki zavezala, da se bo v 6 mescih Beneškega lotila, ako bi na diplomatični poti ne bile Benetke pred „rešene“. Sardinska armada se bo spravila na 250.000 mož. Druga novica, ki jo odkriva „Opinione“, časnik sardinske vlade, je pa žuganje vsem vladam, ki bi hotle edinstvo italijansko razdreti, da potem bi utegnili prekucija še dalje seči kot „od Planin do jadranskega morja“. Ako Evropa noče vesoljne vojske, mora priznati „edino Italijo“ — pravi „Opin.“ h koncu. Te besede imajo berž ko ne strašilo biti Varšavskemu shodu, češ: „Edina Italija in Francozka štejete 58 milijonov duš z celim milijonom vojakov; to ni kaka kaj bodi reč!“

Poljsko. Iz Varšave 8. okt. Iz Vilne se sliši, da litavski zlahtniki so hotli caru Aleksandru slovesen bál (ples) napraviti in da knez Oginski je daroval 40.000 srebernih rubljev samo za zidanje novega plesišča. Al kako je pismo iz Petrograda gospôdo poterlo, ko se ji je vediti dalo, da car ne bo prišel na bál, in sicer zato ne, ker je zvedil, da se je le malo gospôde pečalo za napravo slovesnega plesa. Car bo tedaj le malo ur se mudil v Vilni, armado ogledal in se potem v Varšavo podal.

Černa gora. S Cetinja. Pri nas je vse mirno; udova kneginja stanuje v knežji hiši in hodi v zборе starašinstva. Govori se, da ji je rajni knez 300.000 gold. zapustil, verh tega pa so po smerti njegovi v državni kasi našli 400.000 gold. To ni ravno nemogoče, zakaj poslednje dve leti je knez razun rusovske pripomoči tudi iz Francozkega mnogo dnarja dobival. Sliši se, da konec letošnjega leta se bo novi knez Nikolaj podal v Petrograd poklonit se ruskemu caru.

Zitna cena

v Ljubljani 13. oktobra 1860.

Vagán (Metzen) v novem dnarji: pšenice domače 6 fl. 6⁵/₁₀. — banaške 5 fl. 79⁵/₁₀. — turšice 3 fl. 80. — soršice 4 fl. 22. — reži 4 fl. 35⁵/₁₀. — ječmena 3 fl. 50. — prosa 3 fl. 22⁵/₁₀. — ajde 3 fl. 55. — ovsa 2 fl. 30.

Kursi na Dunaji 16. oktobra.

5 % metaliki 64 fl. 40 kr. Ažijo srebra 31 fl. 95 kr.
Narodno posojilo 75 fl. 40 kr. Cekini 6 fl. 34 kr.